

Simkeşhane (Nasça Sirmakeşhan) Bayezitten aşağı Koskaya giden yolun sol cenahında bulunan kârgir ve geniş havlusunu havi takriben 150 odayı muhtevi ve üç kattah mürekkep ve yanında türbe ve mescidi cami gayet metin bir binadır.

İnşası - Tarihten takriben 300 sehemukaddem Saray sultanlarından Ümmetullah Baş kadın tarafından İcarei müeccelelu olarak yapıp münhasıran simkeş ve klabdancı esnaflarına ve bir köşesi dahi Darphaneye tahsis edilmiştir. Vakfiyyenamesinde "Minelkadim daima simkeş ve klabdancı esnaflarına münhasır ola, hariçten kimse oturmaya, ve esnaftan da kimse harice çıkmaya, evladı enasa (kıza) intikal etmeye, esnaf içinde mevt vukuunda harice satılmayup esnaf beyninde bilmüzayed talebi uhdesine ihale oluna, anın bedeliyle ve hamil olan icareleri ile hanın tamir ve terminine sarf oluna, esnafın idaresi için bir Seroda, bir bevvaş,(kapıcı) ve bir çarubkeş, (süpürgeci) bir mezbelekeş (çöpçü) tayin oluna va anlara yevmiye hazinemden birer ikişer fodla (pide ekmeği) verile ve zinhar işbu şartın hilâfına hareket eden lanet oluna" deyu bir takım şartlar ve tenbihler vaz etmiştir.

Ol gürdenberi orada mütemadiyen simkeş ve klabdancı esnafları mütevaliyen icrayı san'at etmişlerdir. Ve Osmanlı Hükümetinin parlak olduğu zaman onlara bir miktar da sermaye tahsis edilerek umuru dahiyyesinin idaresi için bir Müdür, bir sandukkâr, bir kâtip ve bir de kabzimal tayin edilerek ve daha şevk vermek için han kapısı üzerine "Simkeşhanei Amire" lavhası ilâve edilmiştir. Bu esnaflar ol zamanki Saray için lazımgelen sirmaları ve sırma kordelaları ve sırma kolanları ve sırma kaytanları ve her sene bermutad hirkai şerife gönderilecek ehram ve saireyi imal etmekle beraber haricen de ahalinin ve asker takımının ihtiyaclarını tatmin ederlerdi.

Bilâhare bir taraftan san'atkârların inkirazı diğer taraftan sermayelerinin inzivali ve diğer taraftan Avrupa sirmaları daha ucuz ve kolay geldiklerinden ve öte taraftan halkça sırma işlerine olan rağbet tedenni etmesinden dolayı tedricen düştü. Sermayeleri bitti; esnaf zarurete düştü. yavaş yavaş kayboldu. Odaları da hariçten kimseye satılmaması, ve kız evladına intikal eylememesi münasebetiyle boş kalınca evkaf tarafından bazıları mablûl suretiyle ve bazıları da sahiplerinin gâip veya meçhûl olmasından naşi atmış yetmiş kit'a odalara vaz'ı yed ve temellük edildi.

Ve bunları Odabaşı vasıtasıyla kiraya verip intifa edilmekte idi. Bu suretle hana muhtelif esnaflar girmeye ve hatta 1926 devirlerinde çinganelerin barakalarının Hükümet tarafından yıkılması hasabıyla çinganeler~~in~~ oraya hücum ve ikamet ettiler.

Olzamanki Belediye ve Sıhhiye Müdüriyetleri indetteftiş hanın halâları asrî olduktan başka han koridorlarının tahtaları dahi çürümüş olduğunu görerek bunların tamiri hakkında Odabaşısına tenbi hatta bulunmuş ise de Odabaşının müsamiha ve tekâsülünden dolayı Sıhhiye dairesi idarî kuvvetiyle içindeki esnafları ve meskûnları tahliye ederek han kapısını kapattı. Şu şartlaki abdesthaneleri asriye çevrildiği takdirde ve koridorlarda sair tamirat yapıldıktan sonra açılacaktı.

Benim ecdadım orada 5-6 bab odaları ve kahvehane ve lokantaları olmakla beraber Odabaşılığını da yüzlerce sene ifa etmişler ve hanın şerefine ve tamir ve termimine hizmet eylemişlerdir. Badehu devri istibdadda Odabaşılığı İdareten yedimizden nez edildiği ve namına başkalarına tevdi edildiği münasebetiyle hanın imarı tabiatıyla ihmal edildi. ve gittikçe harabiyete dūçar oluu. O zamanlarında ben evkafa müracaatla gerek büyük mülk sahibi olmak ve gerek simkeşhanenin Asarı atikadan bulunmak itibariyle bir proje verip tamirini telkin eyledim. Evkaf idaresi keyfiyet Şurayı Encümene havale ve orada keşfiyat yapılarak birinci keşifte 25,000 sonraki 50,000 lira ile husule geleceği tahakkuk etti. Ve şurayı Evkaf esasen kabul ederek gelecek senenin bütçesine dahil edilmesini kabul etti. Ve bu yolda karar verdi.

Bu muameleleri havi evrak Simkeşhane namıyla elyevm evkaf dairesinin akaratı vakfiye kısmında mevcuttur. Bu sırada hanın havlusunda tesadüfen bir takı zafer (Kostantinin Zaferine Hâtıra) olarak çıktığı için Müze idaresi mes'eleye vaz'ı yed etmiş ve diğer taraftan da yolun tevsii hususundan dolayı evkafın kararı akim kaldı. Ve mes'ele Belediye ve Müze ve Evkaf meyanesinde kol verdiği binaen muattal kaldı.

Ş A H S İ M Ü L Â H A Z A T

Mezkûr bina salhürde olmakla beraber gayet metindir. Binanın temeli elyevm bir buçuk metro kalınlığındadır. Taş ve tuğladan mamuldur. Üç kattan ibarettir . Ancak üst kattaki binanın bazı yerlerinde çatıları mahud hareketi arz zamanında çatlamaş ise de yıkılıp aşağı dökülecek vaziyette değildir. Çatıları tamirsiz kaldığı için akıntıya maruz kaldığından seneler sonra belki de kendi kendine yıkılmasının ihtimali varidi hatırdır. Aynı zamanda hanın altındaki dükkanları yani uç taraftaki dükkanları elyevm sağlam ve kiracılar ile meskündür. Tevsii tarik cihetinden atfı nazar kılındıkta

gerçi iki metre kadar sokakta kalmış olduğunu görünmekte ise de zannı acizaneme göre bu kadar cüz'î bir çıkıntı yolun şeref ve ravnikini ihlâl etmez. Bahususki yolun istikametini karşı kısmından alınup telâfi edilmektedir. Olsa olsa ancak hanın ön cebhesinden ol kadar mahal kesilebilir.

Hanın havlusu gayet büyük olduğundan onun ortasında sonradan diğer bir küçük han yapılmıştır. Bu da Takı zaferin üstüne kurulmuştur ref'i kabildir.

Tamirat hususuna gelince - yarısı evkafa ait olduğu ve ezcümle diğer oda sahiplerinin de gaip veya meçhul buldukları rı cihetle eşhas tarafından tamiratın icrasına imkân yoktur. Bu suretle hayli seneler sonra han tekmlen yıkılıp aşağı düşeceği dergardır. Halbuki Evkafidaresi tarafından hem vazifeten hem de hanın binasının siyaneten tamirine tevassül edilecek olunur ise hem binasını muhafaza ve hem de kiralardan menfaat temin edilmiş olur. Gerçi şimdilik sahipleri meçhul ise de şayet ilerude zuhur etseler bile ya tamirattan kendilerine isabet eden masrafını vermesine yahut da verinceye kadar kiralarını evkafa terkine mecbur olacakları tabiidir.

Lezkûr han şeklen bir asarı atika olduğu gibi cihetinden dahi asar ve tarih atikayı havidir. ve Müzeye tahviline de vaziyeten çok müsaittir. Malûmu alileri olduğu gibi her Millet kendi eski san'atların hatırasını muhafaza etmeğe gayret ediyor. Ben avrupanın muhtelif şehirlerini dolaştığım ve ezcümle Romanyanın Bükreş şehrindeki Müzesini dahi gördüğüm veçhile Romanya kendi Müzesinin alt kısmında kileri nev'i beşerin taş devrinden ta tekemmülüne kadar geçirmiş olduğu hayat devriyelerini heykel suretiyle odalarda temsil ve teşhir edilmiştir. Züvvar vehlei nazarda beşeriyetin hayatı müdevveresini yeknazarda derhatır ve idrak eder.

Diğer cihetten Simkeş ve Klabdancı san'atı ol zaman gayet xxx zarif ve müterekki olduğu halde el ve kaba aletler vasıtasıyla icra edilmekte idi. Nitekim çok san'atlar bugün motoralize olduğu hasabiyle eski tarzı sâ'y'i gaip etmiştir. Mamaafih şayarı hatıradır. Ve Müze idaresi büna mükelleftir.

Binaenaleyh odaların bir kısmında nabadid olmuş ve olmakta olan san'atların bir kolleksiyonunu vucude getirmesi hem hatıra cihetinden ve hem de tarih cihetinden faydadan hali değildir. Ve belki de nesli ati için bir numunei intisal olabilir. Aynı zamanda zuhur eden Takı zafer etrafını ikmal edüp rehz olunmakla beraber belki de etrafını hafriyat yapıldığında başka asarın da zuhuru ihtimali vardır. İşte san' ruzatımı arz ile nazarı alilerine arz ediyorum. 12.Hziran.1942

Oradaki esnabi emlaktan ve Esbak Solakyan Kivork

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0100302